
Mistr Zhuang: SEBRANÉ SPISY

Aleš Novák

Mistr Zhuang: Sebrané spisy, přeložil Oldřich Král, Lásenice: Maxima, 2006

S dílem Mistra Zhuanga (v dřívějším, počestějším přepisu Čuanga) se český čtenář mohl seznámit díky starším překladům profesora Krále, avšak teprve nyní je k dispozici úplný překlad všech textů připisovaných tomuto originálnímu čínskému mysliteli. Soubor sjednocuje texty různého stupně autenticity, z nichž ty nejautentičtější jsou shrnuty do tzv. „Vnitřních kapitol“, u kterých lze s největší pravděpodobností usuzovat na Zhuangovo autorství. Zbylé dvě části tzv. „Vnějších“ a „Různých kapitol“ představují ozvuky, parafráze a dále rozvíjené motivy inspirované tím „autentickým“ Mistrem Zhuangem a hlásící se k jeho myslitelskému odkazu. Jako ve všech svých překladech a výkladových pracích z posledních let, snaží se profesor Král i v tomto svém počínu o důsledné zavedení celosvětové normy přepisu čínských jmen a slov pin-yin, pročež pokaždé argumentuje velice sugestivně a přesvědčivě: „Praktikováním dnes jediného legitimního zápisu čínských slov respektujeme čínskou kulturní identitu a současně stvrzujeme i kulturní identitu vlastní. Patří k české gramotnosti psát Shakespeare a nikoliv Šejkspír, psát Don Quijote de la Macha, nikoli Don Kichot de la Manča, Don Juan, nikoli Don Chuan. Považujeme to za samozřejmé minimum české literární vzdělanosti i za tu cenu, že ne všichni řeknou ta ‚cizí‘ slova vždycky správně. Z principu musí totéž platit i pro ty ‚exotické‘ jazyky, jež přešly na hláskové písmo, naši latinu. Setrvačné úlevy z gramotnosti jsou neomluvitelné.“ - Co se však závěrečné věty týče, měl by se pan profesor zaměřit na své užívání interpunkce, které je v celém překladu naprosto frapantní až tristní, což v případě renomovaného filologa působí groteskně až trapně. Anebo to je snad další důkaz toho, co jsem napsal v jiné recenzi: že slavným profesorů projde téměř všechno.

Dílo Mistra Zhuanga se nikdy nestalo kodifikovanou naukou, jež by byla ideologií nějaké školy po způsobu konfuciánů či moistů (dříve mohisté), anebo i samotných taoistů. Přesto (anebo právě proto?) se stalo trvalou a všudypřítomnou inspirací čínské imaginace a kreativity, nelze si bez něho představit klasickou čínskou poezii reprezentovanou nejznámější básníky Du Fuem (dříve Tu Fu), Li Boem (dříve Li Po), Tao Yuanmingem (dříve Tchao Yüan-ming), ale ani teoretické spisy k umění malby a kaligrafie. Otevřenost myšlenek se odrazilo i v otevření textového korpusu, který obsahuje texty parabolické, alegorické, didaktické, synkretické, ale i zcela banální, nebo naopak pozoruhodně „odborné“ (např. „jazykovědná“ kapitola XXVII Paraboly, str. 350-354) a obsahově zásadní, jako je např. závěrečná kapitola XXXIII Podnebesí (str. 407-417), jež přináší neocenitelný historický přehled (s výjimkou konfuciánů) všech filosofických škol. Konfuciáni nebyli do přehledu zahrnuti pravděpodobně proto, že téměř celý textový korpus je jednou velkou polemikou s učením Mistra Kong Qiu neboli Konfucia. Jím prosazované ideály humanity a spravedlnosti pranýřuje Mistr Zhuang a jím inspirovaní následovníci jako porušení a zvrácení přirozenosti - a to jak lidské, tak celkové. Oproti tomu „zhuangovci“ postulují princip tlumočený jako „nezasahování“, který se rovněž objevuje v kanonické knize Dao De Jing od Starého Mistra Laozi. Ohled na neporušenost přirozenosti a uchování celistvosti, apel na spontaneitu, uvolněnost, otevřenost, ohebnost těla i ducha se prolíná celým textovým korpusem s téměř obsedantní vehemencí. Přičemž je pro západní metafysickou antropologii vychovaného čtenáře nesmírně pozoruhodné sledovat, jakou roli zde hraje samotná tělesnost. Tělo a tělesnost se tu nepředstavuje jako pouhý komplement, či dokonce protiklad jakéhosi „ducha“, který je oproti tělesnosti preferovanou entitou lidské bytosti, nýbrž jako samotná integrita lidství, na které „zhuangovcům“ nejvíce a nejspíše záleží, a která do sebe a v sobě zahrnuje i toho slavného „ducha“. Tělesné aspekty a metafory jsou užívány i s ohledem na samotný ontologický princip cesty-dao, na její kosmologický projev ve formě síly-de celého podnebesí, jako i na eticko-antropologický aspekt lidské přirozenosti, která je proto přirozeností tělesnou a „tělnatou“.

Pokud by se pro myšlení Mistra Zhuanga musela nutně hledat nějaká srovnatelná paralela v tradici západního myšlení, byla by to kombinace Hérakleita, Spinozy, Nietzscheho a (tzv. „pozdního“) Heideggera. Blasfémie, kritičnost, nekompromisní upřímnost, nespoutaná otevřenost, jež si zamezuje jakékoliv definitivní zkonstatování myšlení do strnulého útvaru „nauky“ (což ovšem neplatí pro Spinozu), nezáměr o čtenáře a jakoukoliv „srozumitelnost“, „přijatelnost“ a „korektnost“ - to jsou jen některé rysy Zhuangova textového korpusu, který si hleděl jen nikdy nekončící práce na své přirozenosti, jež není ničím jen lidským, příliš lidským. Pracovat ustavičně na své přirozenosti znamená, že si ji neusnadníme tím, že se spokojíme s nějakou prefabrikovanou naukou (pro Zhuanga to byla konkrétní hrozba Konfuciovy nauky; my můžeme doplnit všemožné psychologické, socio(bio)logické, antropologické, ekonomické, morální, náboženské a bůhví jaké ještě koncepty a projekty „lidskosti“ člověka), která nám jasně a exaktně stanovuje, co je a co není lidské, takže myšlení se takto lacině smíří a resignuje na svou činnost a potenci. Znamená to rovněž, že stran úvah o „aktuálnosti“, „akademickosti“, „užitečnosti“ a „prospěšnosti“ si budeme neustále hledět toho, na čem

nejvíce záleží a co je neúčelné a bezdůvodné (tj. svobodné!) jako sám život. Protože práce na své přirozenosti: právě to je sám život - a nic mimo to.

Aleš Novák